

THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

OVERZICHT THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

- GELD- EN KAPITAALMARKTEN
- OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN INFLATIE
- ARBEIDSMARKTBELEID
- ECONOMISCHE GROEI (lange termijn)
- CONJUNCTUUR (korte termijn)
- BEGROTINGSBELEID EN MONETAIR BELEID
- ECONOMISCHE MODELLEN

VERTREKKEND VANUIT EN
UITGEWERKT VIA
CASUSSEN

HOOFDSTUK 3 (LPD 13): ARBEIDSMARKTBELEID

- 1. CASUS 1: ARBEIDSMARKT**
- 2. CASUS 2: WERKLOOSHEID**
- 3. CASUS 3: ACTIVERING**
- 4. CASUS 4: CONCURRENTIEVERMOGEN**

A hand holding a red horseshoe magnet, positioned above a line of seven blue human figures. The magnet is attracting the figures, which are standing on a reflective surface. The background is a warm, bokeh-style light pattern.

1. CASUS 1: ARBEIDSMARKT

72,3% van de 20-64-jarigen is aan het werk in 2024

Werkgelegenheidsgraad personen met een niet-EU27-herkomstnationaliteit in
stijgende lijn

Werkgelegenheidsgraad van personen met een laag onderwijsniveau blijft laag

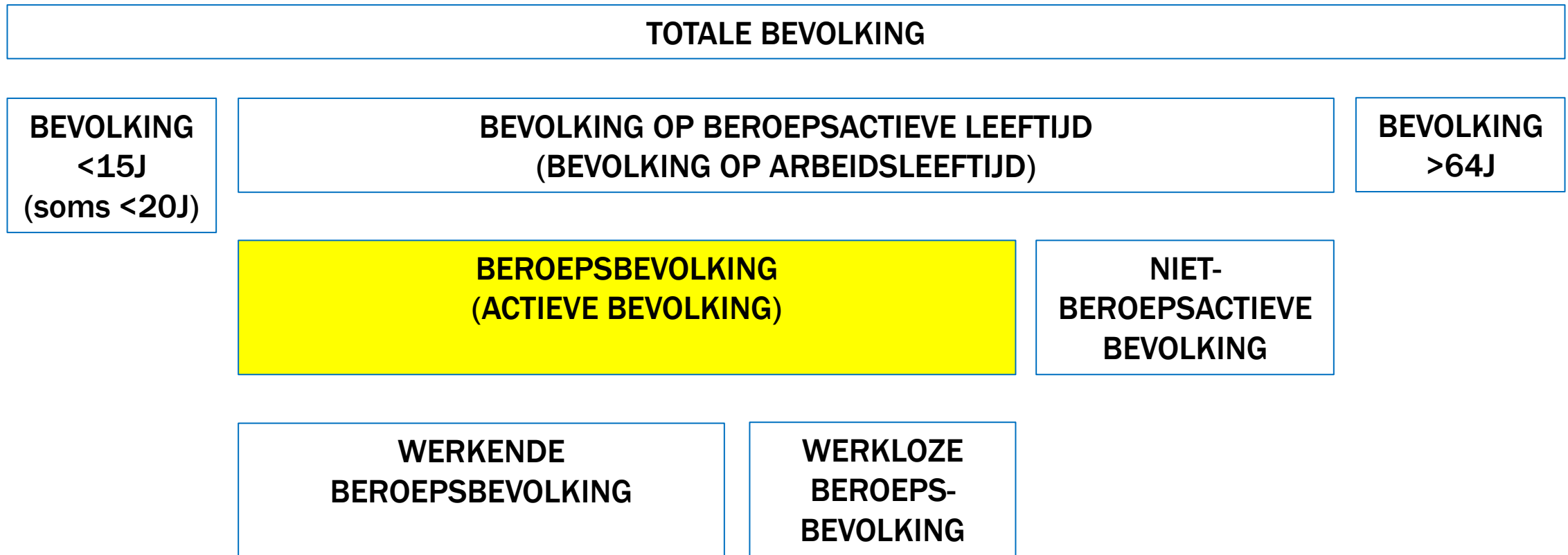
Sterke toename werkgelegenheidsgraad 55-plussers

WERKGELEGENHEIDSGRAAD IS EEN VAN DE BELANGRIJKSTE
ARBEIDSMARKTINDICATOREN DIE VOORTDUREND IN HET NIEUWS KOMT

WAT BEDOELEN WE MET WERKGELEGENHEIDSGRAAD?

OVERZICHT VAN ALLE ARBEIDSMARKTINDICATOREN

De **arbeidsmarkt** is de markt waarop de vraag naar arbeid (vanuit werkgevers) en het aanbod van arbeid (vanuit werknemers) samenkomen.

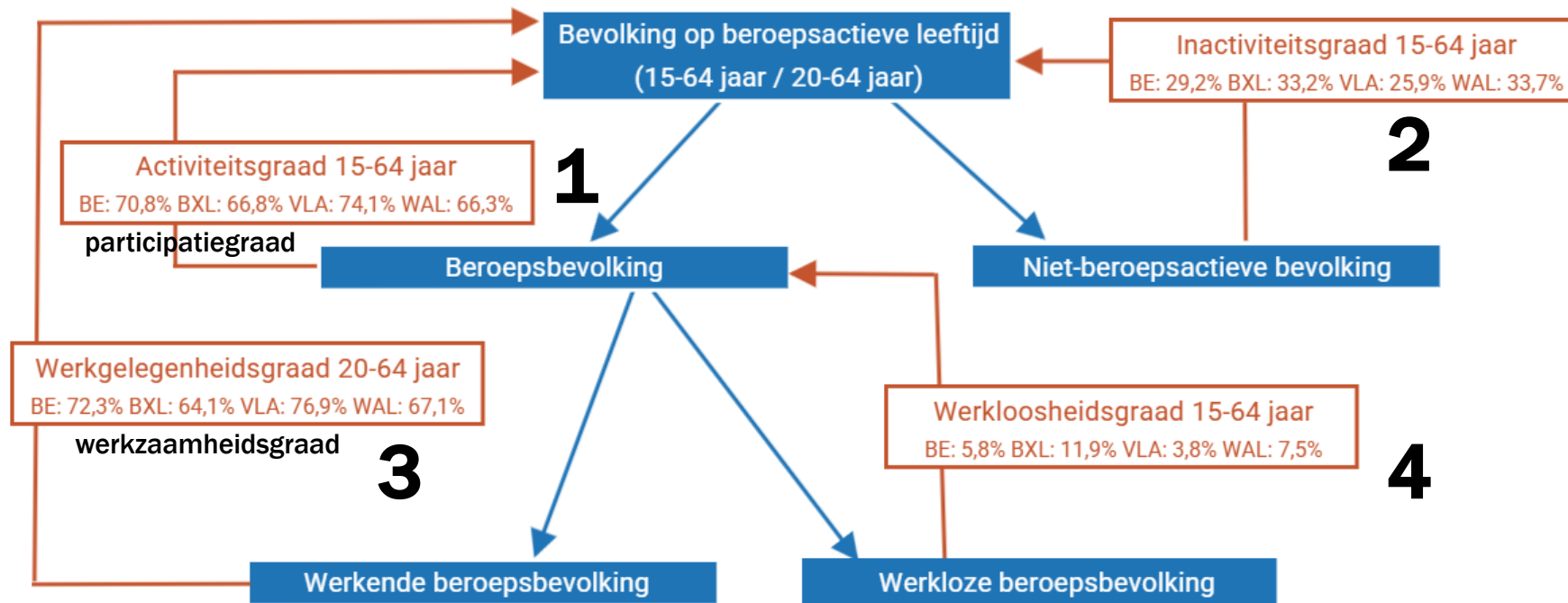
Vertrekkende vanuit de totale bevolking komen we eerst uit op de bevolking op arbeidsleeftijd. Deze loopt van 15 jaar tot 64 jaar.

Binnen de bevolking op arbeidsleeftijd is het overgrote deel beschikbaar voor de arbeidsmarkt = de actieve bevolking. Een ander deel is dat niet: het gaat om huismannen/huisvrouwen, jongeren (studenten), ontmoedigde werklozen, langdurig zieken, personen met een handicap, bruggepensioneerden. Bij de inactieve bevolking gaat het dus om personen die wel kunnen werken (*volgens hun leeftijd*), maar om de een of andere reden niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.

Binnen de actieve bevolking zijn er enerzijds diegenen die effectief aan de slag zijn en dus werken = de werkende bevolking. Het andere deel betreft de niet-werkende bevolking.

We kunnen de arbeidsmarkt in beeld brengen aan de hand van een aantal arbeidsmarktindicatoren.

Arbeidsmarktindicatoren 2024 per regio

1 = (beroepsbevolking :
bevolking op beroepsactieve
leeftijd) * 100

2 = (niet-beroepsactieve
bevolking : bevolking op
beroepsactieve leeftijd) *
100

3 = (werkende
beroepsbevolking :
bevolking op beroepsactieve
leeftijd) * 100

4 = (werkloze
beroepsbevolking :
beroepsbevolking) * 100

<https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid#:~:text=De%20activiteitsgraad%20geeft%20het%20percentage,binnen%20een%20bepaalde%20leeftijdsgroep%20weer.>

ACTIVITEITSGRAAD

Activiteitsgraad België vs. EU (2024)

Leeftijdsgroep	België (%)	EU-gemiddelde (%)
15-64 jaar	70,8	75,8
20-64 jaar	72,3	75,8

Bron: Statbel & Eurostat [Statbel](#) +9

Evolutie en vergelijking

- **België:** De activiteitsgraad is sinds 2000 gestegen van 65,8% naar 72,3% in 2024.
- **EU:** Het EU-gemiddelde bedroeg 75,8% in 2024, met uitschieters zoals Nederland (83,5%) en Duitsland (81,3%).

België blijft dus iets onder het EU-gemiddelde, ondanks een positieve evolutie. De Belgische regering streeft naar een activiteitsgraad van 80% tegen 2029. [Statbel](#)

**NOOD AAN
MEER
ACTIVERING**

WERKGELEGENHEIDS- GRAAD

Werkgelegenheidsgraad België vs. EU (2024)

Leeftijdsgroep	België (%)	EU-gemiddelde (%)
20-64 jaar	72,3	75,8

Bron: Eurostat

Evolutie en vergelijking

- **België:** De werkgelegenheidsgraad is sinds 2000 gestegen van 65,8% naar **72,3**
- **EU:** Het EU-gemiddelde bedroeg 75,8% in 2024, met uitschieters zoals Nederland (83,5%) en Duitsland (81,3%).

België blijft dus iets onder het EU-gemiddelde, ondanks een positieve evolutie. De Belgische regering streeft naar een werkgelegenheidsgraad van 80% tegen 2029.

**NOOD AAN
MEER
ACTIVERING**

Jongeren komen steeds later op de arbeidsmarkt (maar laag diploma staat werkgelegenheidskansen in de weg)

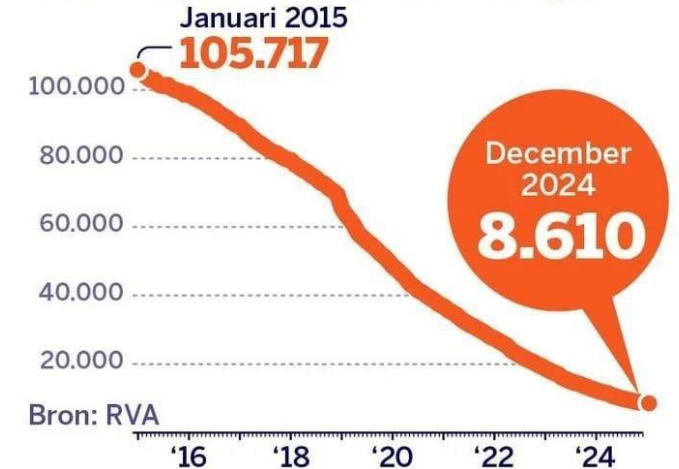
100.000 langdurig werklozen dreigen op 1 januari uitkering te verliezen

Werkloosheidsuitkering wordt eindig in de tijd (2j)

Participatie van moeders op de arbeidsmarkt neemt toe

SWT al jaren in dalende lijn

Afschaffing SWT biedt potentieel (Stelsel van Werkloosheid met bedrijfsToeslag = vroegere brugpensioen)

Participatie van anderstalige nieuwkomers neemt toe

WERKLOOSHEIDS- GRAAD

Werkloosheidsgraad in Europa

Land	Werkloosheidsgraad (%)
België	5,8
EU-gemiddelde	6,2

Evolutie en vergelijking

- **België:** De werkloosheidsgraad bedraagt **5,8% in 2024**, wat iets onder het EU-gemiddelde van 6,2% ligt.
- **EU:** Het EU-gemiddelde is 6,2% eind 2024, met uitschieters zoals Spanje (10,4%) en Griekenland (9,6%).

Gewest	Werkloosheidsgraad (%)
Vlaanderen	4,3
Wallonië	7,5
Brussel	11,2

België presteert dus iets beter dan het EU-gemiddelde, maar er zijn aanzienlijke regionale verschillen binnen het land.

A hand holding a red magnet is positioned above a row of seven blue human figures. The magnet is angled towards the figures, suggesting an attraction or selection process. The background is a warm, bokeh-style light pattern.

2. CASUS 2: WERKLOOSHEID

**Stijgende werkloosheid VS wijst
mogelijk op recessierisico**

**Het lukt niet om meer
Amsterdamse jongeren met
een migratieachtergrond aan
het werk te krijgen**

TUINBOUWMEDEWERKERS THUIS

**Naar Spanje verhuizen of ontslag:
zandreus Sibelco stelt meer dan 20
Antwerpse kaderleden voor
ultimatum**

**WELKE ZIJN DE OORZAKEN VAN WERKLOOSHEID
EN DE VERSCHILLENDE VORMEN VAN WERKLOOSHEID?**

OVERZICHT VAN ALLE OORZAKEN EN VORMEN VAN WERKLOOSHEID EN HOE ZE KUNNEN WORDEN BESTREDEN

OORZAAK	SOORT	BESTRIJDING
DALING ECONOMISCHE GROEI (bijvoorbeeld recessie)	CONJUNCTURELE WERKLOOSHEID	BUDGETTAIR EN MONETAIR BELEID GERICHT OP STIMULEREN VAN ECONOMISCHE GROEI (zie elders)
WEGVLOEIEN VAN JOBS NAAR BUITENLAND (bijvoorbeeld arbeidsintensieve bedrijven)	KWANTITATIEVE STRUCTURELE WERKLOOSHEID	AFBOUWEN LOONKOST VERHOGEN SCHOLINGSGRAAD BIJSCHOLING/OMSCHOLING
MISMATCH TUSSEN GEVRAAGDE COMPETENTIES EN AANBOD OP ARBEIDSMARKT	KWALITATIEVE STRUCTURELE WERKLOOSHEID	VERHOGEN SCHOLINGSGRAAD BIJSCHOLING/OMSCHOLING
WEGVALLEN ACTIVITEIT GEDURENDE SEIZOEN	SEIZOENSWERKLOOSHEID	(idem)
OVERGANG TUSSEN TWEE JOBS	FRICTIEWERKLOOSHEID	MATCHING TUSSEN AANBOD EN VACATURES FACILITEREN
OVERMACHT (ECON., TECHN.)	TIJDELIJKE WERKLOOSHEID	-

ROL VDAB !

**ARBEIDSMARKTUITDAGING:
SPANNINGSVELD TUSSEN KRAPTE (VRAAGOVERSCHOT) EN
AANBODOVERSCHOT**

ROL VDAB !

**OPENSTAANDE
VACATURES**

**KNELPUNT-
BEROEPEN**

WERKLOOSHEID

werkloosheidsval

VRAAGOVERSCHOT

AANBODOVERSCHOT

A hand holding a red magnet is positioned above a row of seven blue human figures. The magnet is tilted, with its silver tip pointing towards the figures. The figures are standing on a white surface and are reflected below them. The background is a warm, bokeh-style light pattern.

3. CASUS 3: ACTIVERING

**Brussel haalt de lat
niet voor activering
van langdurig
zieken**

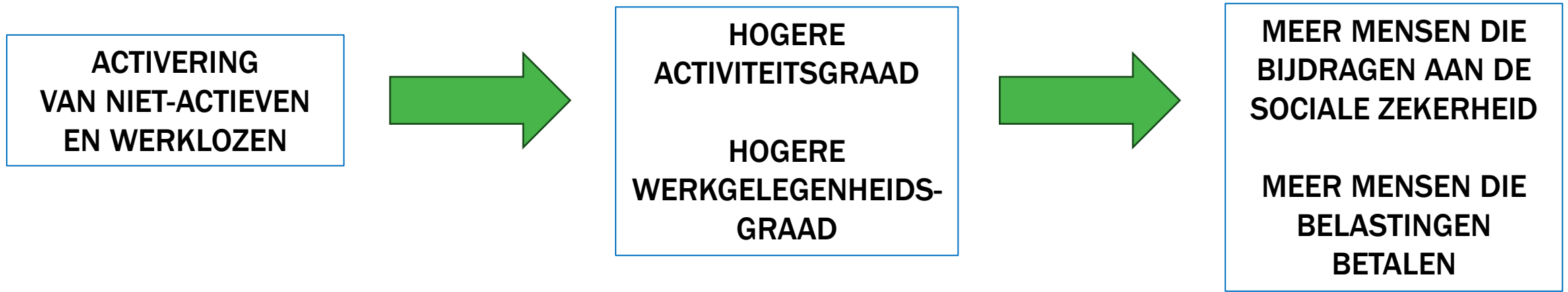
**Betere kansen voor participatie
vrouwen**

⊕ OCMW Beringen gaat leefloners met
ziektebriefje activeren: "Ziek zijn betekent
niet dat je niets meer kan"

**De grootste gemiste kans
op de arbeidsmarkt: meer
mensen met
migratieachtergrond aan
de slag krijgen**

**WAAROM IS ACTIVERING ZO CRUCIAAL?
EN WELKE VORMEN VAN ACTIVERING BESTAAN ER?**

VERDUIDELIJING VAN BELANG VAN ACTIVERING

Meer mensen aan het werk is niet alleen een must voor de economische dynamiek, het is ook de beste manier om de overheidsfinanciën weerbaar te maken.

- 1** BETAALBAAR HOUDEN VAN DE TOENEMENDE VERGRIJZINGSKOST
PENSIOENEN
GEZONDHEIDSZORG
- 2** STIMULEREN ECONOMISCHE GROEI (zie elders)

**verzekerings-
principe**

VORMEN VAN ACTIVERING

“WORTEL”	“STOK”
OMSCHOLING/BIJSCHOLING (bv knelpuntberoepen) WERKSTAGES OUTREACHEND BELEID + AANKLAMPBELEID RE-INTEGRATIE LANGDURIG ZIEKEN (specifieke HR-aanpak door bedrijven) FINANCIELE STIMULI (bv werk combineren met uitkering) OMKADERING (bv investeren in meer kinderopvang) 	SANCTIONERING BIJ NIET-NAKOMEN UITNODIGINGEN VOOR BEGELEIDING, WERKWEIGERING CONTROLES LANGDURIGE ZIEKTE EINDIGHEID WERKLOOSHEIDSUITKERING (Outreachend werken is een werkwijze, die uitgaat van een actieve benadering en die gericht is op het bevorderen van welzijn. Vooral belangrijk om bepaalde doelgroepen te bereiken. Aanklampend werken houdt in dat de mensen die worden ondersteund niet zomaar worden losgelaten.)

BELANG VAN WERKBAAR WERK BIJ ACTIVERING

*Werkbaar werk is van belang voor werknemers, ondernemers én organisaties.
Wie werkbaar werk heeft, heeft meer plezier in het werk, leert meer, blijft langer
aan de slag en is minder vaak ziek.*

Werkbaar werk vertrekt vanuit vier basissenmerken.

- 1 werk waarvan je niet overspannen raakt en heeft dus te maken met werkstress*
- 2 werk dat werkplezier verschaft en heeft dus te maken met motivatie*
- 3 werk dat kansen biedt op blijven en heeft dus te maken met leermogelijkheden*
- 4 werk dat voldoende ruimte laat voor gezin en privéleven en heeft te maken met werk-privébalans.*

- Hoe ga ik om met te veel werkstress? »
- Wat kan je doen aan een te hoge werkdruk? »
- Hoe groot is jouw risico op een burn-out? »
- Heb je recht op telewerk en welke vergoeding krijg je daarvoor? »

<https://www.werkbaarwerk.be>

A hand holding a red magnet is positioned above a row of seven blue human-like figures. The magnet is angled towards the figures, suggesting an attractive force. The background is a warm, bokeh-style light pattern. The figures are standing on a reflective white surface.

4. CASUS 4: CONCURRENTIE- VERMOGEN

Belgische export onder druk: tanend concurrentievermogen

**Na Luxemburg en Denemarken heeft
België hoogste loonkost in Europa**

**Waarom loonstijgingen
bovenop de indexering
niet haalbaar zijn**

**WAT IS HET GEVAAR VAN DE AUTOMATISCHE LOONINDEXERING?
HOE VERSTERKT EEN OPEN ECONOMIE HAAR CONCURRENTIEVERMOGEN?**

GEVAAR VAN DE AUTOMATISCHE LOONINDEXERING

ZEGEN	GEVAAR
BEHOUD KOOPKRACHT GEZINNEN ONDERSTEUNING CONSUMPTIE = MOTOR VAN ECONOMISCHE GROEI	<u>PRIVESECTOR:</u> TOENAME LOONKOSTEN (stijging lonen zonder productiviteitsstijging) RISICO OP LOON-PRIJS-SPIRAAL TOENAME LOON(KOST)HANDICAP TEN OPZICHTE VAN BUURLANDEN <u>OVERHEID:</u> TOENAME LOONKOSTEN TOENAME BEGROTINGSTEKORT
VAKBONDEN verdedigen systeem + verwachten loonsstijgingen bovenop inflatie-aanpassing	WERKGEVERS willen systeem op zijn minst hervormen om concurrentievermogen te ondersteunen

HOE VERSTERKT EEN OPEN ECONOMIE HAAR CONCURRENTIEVERMOGEN?

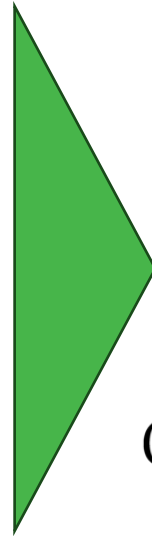
MOGELIJKE BELEIDSMAATREGELEN	VOORBEELDEN
1. Verlaging van loonkosten (zonder productiviteit te schaden)	TAX SHIFT (verlagen RSZ-bijdragen werkgever), indexsprong
2. Investeren in innovatie en R&D	Patenten, samenwerking bedrijfsleven en onderzoekscentra (universiteiten)
3. Onderwijs en vaardigheden versterken	STEM-opleidingen, levenslang leren
4. Infrastructuur verbeteren	Logistieke infrastructuur uitbreiden en verbeteren (bv havens, snelwegen, spoor)
5. Regelgeving en administratieve lasten verminderen	Digitalisering overheidsdiensten, one-stop loketten voor startende ondernemers
6. Internationale handel en diplomatie bevorderen	Handelsakkoorden afsluiten zoals CETA, handelsmissies

Concurrentievermogen verhoog je niet enkel door “goedkoper” te worden, maar vooral door slimmer, sneller, duurzamer en kwalitatiever te zijn dan de rest.

EN WAT STELT DE EU IN HET WERK OM HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE UNIE EN DE LIDSTATEN TE VERSTERKEN?

VOOR DE EURO:

**BELGIE KON
CONCURRENTIEVERMOGEN
VERSTERKEN DOOR
WISSELKOERSBELEID**

Valutamanipulatie houdt in dat een land ingrijpt in de marktbeplanning van de wisselkoers van zijn munteenheid om zo zijn handelsbalans te beïnvloeden.

Meestal gebeurt dit om zijn export te bevorderen ten opzichte van zijn import .

China manipuleert de koers van de yuan, zeggen de VS - hoe maak je van je munt een wapen?

EN WAT STELT DE EU IN HET WERK OM HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE UNIE EN DE LIDSTATEN TE VERSTERKEN?

BINNEN EUROPA:

**HOE STIMULEERT DE EU ONS
CONCURRENTIEVERMOGEN?**

1. Interne markt versterken (bv eengemaakte digitale markt)
2. Financiële steun voor innovatie, digitalisering en duurzaamheid
3. Beleid voor vaardigheden en onderwijs
4. Ondersteuning van kmo's en startups
5. Internationale handelsakkoorden (bv MERCOSUR)
6. Strategische autonomie
7. Hervormingsdruk (bv arbeidsmarkt)

EN WAT STELT DE EU IN HET WERK OM HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE UNIE EN DE LIDSTATEN TE VERSTERKEN?

Digitale strategie & Green Deal
EU streeft ernaar om digitaal en ecologisch koploper te worden

EU SME Strategy
Toegang tot financiering, digitalisering en internationale markten.

EU vergelijkt de prestaties van lidstaten op vlak van innovatie, productiviteit en ondernemerschap.
Voorbeeld: European Innovation Scoreboard.

Europese industriële strategie
Bevordert de weerbaarheid en concurrentiekracht van Europese industrieën.